TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASI HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENT

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI TO‘PLAMI

FUQAROLAR PLASTIK KARTALARI KIBRXAVFSIZLIGINI TA’MINLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH” (MY CARD MOBIL ILOVASI)

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT
Ilmiy elektron jurnal

Elektron nashr. 329 sahifa.
2026-yil, fevral.

Bosh muharrir:
Mo‘minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Nasimov Rashid

Muharrir:
Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih:
Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner:
Egamberdiyev Elyor

Tahrir hay’ati:

1. Mo‘minov Bahodir (hay'at raisi)
2. Rashid Nasimov (hay'at raisi o‘rinbosari)
3. Marat Raxmatullayev (O‘zbekiston)
4. Muxammadjon Musaev (O‘zbekiston)
5. O‘tkir Xamdamov (O‘zbekiston)
6. Ali Xikmet (AQSh)
7. Dmitriy Rodionov (Rossiya)
8. Dilnoza Muhammadieva (O‘zbekiston)
9. Gayrat Ishanxodjaev (O‘zbekiston)
10. Nodir Rahimov (O‘zbekiston)
11. Akmal Abdusalomov (J. Koreya)
12. Xamza Eshankulov (O‘zbekiston)
13. Iles Xujayarov (O‘zbekiston)
14. Mexriddin Raximov (O‘zbekiston)
15. Murodjon Sultanov (O‘zbekiston)
16. Bekmurodov Ulug‘bek (O‘zbekiston)
17. Alisher Qobilov (O‘zbekiston)
18. Iroda Abdullaeva (O‘zbekiston)
19. Burova Ekaterina (Rossiya)
20. Xodiyeva Gulmira (O‘zbekiston)
21. Sultonboyeva Munira (O‘zbekiston)

Jamoatchilik kengashi:

1. Gul Tokdemir (Turkiya)
2. Umid Axmedov (Daniya)
3. Marko Porta (Italiya)
4. Xristo Beloev (Bolgariya)
5. Muxriddin Muhitdinov (J.Koreya)
6. Boshtyan Brumen (Sloveniya)
7. Bibigul Koshoeva (Qirg‘iziston)
8. Olga Dzyabenko (Ispaniya)
9. Stefani Estlund (Lyuksemburg)
10. Sanjar Iskandavor (O‘zbekiston)
11. Aydos Sarsembayev (Qirg‘iziston)
12. Svetomir Vasilev (Bolgariya)
13. Pap Solt (Vengriya)

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MOLIYA SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI 7
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Mamadyarovna Go'zal Norboyevna
MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI CHEKKA HUDUDLARDA IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI..... 13
Eshov Mansur Po'latovich
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURA HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENTI FAOLIYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI. 20
Babadjanov Atxam Axmadjanovich
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ 26
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA XIZMATINING FISKAL FAOLIYATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.. 32
Farxodov Farrux Furqatovich, Toshpo'lotova E'zoza Latifjonovna
SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI QISQARTIRISH YO'LLARI 38
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA TO'LOVLARINI UNDIRISHNI RAQAMLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI 43
Pardayev To'lqin Nasirovich
QARZ MUNOSABATLARINI RAQAMLASHTIRISH: IQTISODIY VA HUQUQIY MUNOSABATLARDAGI AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI 47
Quramboev Jamshid Rashid o'g'li
EVALUATING THE EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN USING A MULTIPLE LINEAR REGRESSION MODEL 50
Rakhimberdiev Kuvonchbek Bakhtiyorovich
TASHQI SAVDO OPERATSIYALARIDA DEBITOR QARZDORLIKLARNI BOSHQARISHNING RAQAMLI MODELI VA RISK-MONITORING TIZIMI 56
Tashmuxamedov Dilmurod Mirabzalovich
WAYS TO REDUCE THE RISK OF DIGITAL ATTACKS IN BANKING AND GOVERNMENT FINANCIAL SYSTEMS 62
M.N. Umarova
MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH KICHIK BIZNES IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASH OMILI SIFATIDA 69
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY MASALALARI 76
Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich
MAHALLIY GILAM ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKDA TAHDIDLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI 81
Arziyeva Sevinch Shomurot qizi
TASHQI SAVDODA XATARLARNI KAMAYTIRISHDA SAVDONI MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH 85
Babadjanov Shuhrat Atxamovich
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING KONTSEPTUAL VA METODOLOGIK ASOSLARI 92
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING METODOLOGIK JIHATLARI 97
Karimov Alibek Valiyevich
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH OMILLARI NOMUTANOSIBLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH VA UNI BARTARAF ETISH MEXANIZMI 102
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna
КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В МАЛОМ БИЗНЕСЕ С ПОМОЩЬЮ SWOT-АНАЛИЗА 108
Набиев Бехзод Шавкатович
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA QO'LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI 114
Tashmuxamedova Yayra Atxamovna, Teshayev Sayimbek
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 120
Toxirova Mushtariybegim Yashnarjon qizi
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH STRATEGIYASI 124

Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Umarova Nargiza Xoldarovna
РАЗРАБОТКА ЭФФЕКТИВНОЙ СТРАТЕГИИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ 134

Турсунов Бобир Ортикмирзаевич
KIMYO SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 141

Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li
MAMLAKAT QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI 147

Umarova Nargiza Xoldarovna
YENGIL SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 154

Sadriddinova Nigora
RAQAMLI MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI TUMANLAR O'RTASIDAGI IJTIMOIY FARQNI KAMAYTIRISH MODELI 162

Xakimov Ziyodulla Ahmadovich, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o'g'li
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI 170

Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li
YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: O'ZBEKISTON BOJXONA ORGANLARI TAJRIBASI 176

Makkamov Z.X., Soatov S.S.
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI XALQARO SAVDODA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI 182

Muxtorov Boburmirzo Bahodir o'g'li
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI VA ELEKTRON HISOB-KITOBLARNING YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI 188

Norsafarov Bunyodshoh Muhiddinzoda
PROSPECTIVE INDICATORS FOR MANAGING THE LEGALIZATION OF THE INFORMAL SECTOR AND INFORMAL EMPLOYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 192

Qoraboyev Nuriddin Pardaboy o'g'li
YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO'RSATILAYOTGAN BANK XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING RAQAMLI YO'NALISHLARI 196

To'patillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi
BIG DATA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA SOLIQ RISKLARINI ANIQLASH VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH IMKONIYATLARI 201

Yakubova Nargiza Tursunbayevna, Maxmudov Jasurbek Ulug'bek o'g'li
SOLIQLAR YOKI BOSHQA MAJBURIY TO'LOVLARNI TO'LASHDAN BO'YIN TOVLASH JINOYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI 208

Axmedov Zafar Bozorboyevich
DAVLATLARNING IQTISODIY JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDAGI XALQARO HAMKORLIGI: XALQARO TASHKILOTLAR, FATF STANDARTLARI VA AMALIY MEXANIZMLAR 213

Tashmuxamedova Yayra Atxamovna
IQTISODIY JINOYATLARNI ANIQLASH VA ULARGA QARSHI KURASHISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O'RNI 221

Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, Tursunov Bobir Ortiqmirzayevich, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 226

Azlarova Mushtariybegim Abror qizi
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA DAVLAT INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARINING ROLI 232

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Azlarova Aziza Axrorovna
MOLIYAVIY SAVODXONLIK TUSHUNCHASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI 238

Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G'anijon qizi
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH BO'YICHA XORIJIY ILMIY YONDASHUVLAR TAHLILI 244

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Muzaffarova Dilbar Mamalatif qizi
MAHALLIY OLIMLAR TADQIQOTLARIDA MOLIYAVIY SAVODXONLIK VA BANK XIZMATLARI MASALALARI 251

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi
BANK PLASTIK KARTALARI VA SHAXSIY HISOB RAQAMLARINI NAZORAT QILISH TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI 258

Azlarova Aziza Axrarovna, Sattorova Nasiba G'anijon qizi
AUTENTIFIKATSIYA SXEMALARINI TAHLIL QILISH VA ULARNING AFZALLIKLARI HAMDA KAMCHILIKLARI 265

Ahmedova Nilufar Shukratovna, Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna
PLASTIK KARTALAR XAVFSIZLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI MAVJUD KIBERXAVFSIZLIK TAHDIDLARI TAHLILI 272
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi
ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARDA PLASTIK KARTALAR VA RAQAMLI TO'LOVLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TAJRIBALARI: FINTECH PLATFORMALARINING QIYOSIY TAHLILI VA MYCARD MOBIL ILOVASINI TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA TAVSIYALAR 278
Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Mashrapova Sabina Turobjonovna
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIY TARMOQLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA INDIKATORLARI 285
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI 292
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ 298
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА 305
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна
MOLIYAVIY INKLUZIYADA KIBERXAVFSIZLIKNING O'RNI VA UNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: BANK MOBIL ILOVALARI MISOLIDA 313
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi
MOLIYAVIY XIZMATLARDAN FOYDALANISHDA SOLIQ SAVODXONLIGINING O'RNI 318
Irgashev Anvar Farxodovich
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALTERNATIV KREDIT SKORING TIZIMLARINING AHAMIYATI 322
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li
THE ECONOMIC ESSENCE OF LABOR AND ITS INTERPRETATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS 325
Nomozov Ilhomjon Ziyadullah ugli
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH AMALIYOTINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 328
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi
THE ROLE OF RITUALS IN ATTRACTING TOURISTS 331
Freshta Qayoumi
O'ZBEKISTONDA REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-AMALIY O'ZIGA XOS JIHATLARI 333
Po'latova Mavluda Sanjar qizi
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARMOQLAR KESIMIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH 336
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIDAN O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI VA RIVOJLANISH MUAMMOLARI 340
Valijonov X.A.
IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDAGI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGI MASALALARI 344
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich
KIMYO SANOATI KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI OSHIRISHNING MAKRO DARAJADAGI TAHLILI 347
Suyarov Shahzod Salim o'g'li
INVESTITSIYON MUHITNI SAMARALI BOSHQARISHDA INNOVATSION OMIL TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 350
To'rayev Jasurali To'rayevich
SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI: DH-ROI-EM MODELI ASOSIDA 353
Omonov Olim Murodullaevich

РИСКИ ЛИКВИДНОСТИ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ 355
Садыков Азиз Миршарапович
THE ROLE OF TECHNOLOGY IN RESTAURANTS AND ENHANCING OFFERINGS FOR TOURISTS 358
Freshta Qayoumi
INVESTITSIYA FAOLLIGI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA 360
Islamov Anvar Ashirqulovi
ASSESSING DIGITAL MATURITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: AN INTEGRATED FRAMEWORK APPROACH 363
Berdiyev Temurbek Makhmudullo ugli
SANOAT TARMOG'INI IQTISODIY RIVOJLANTIRISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI 363
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li
CHANGES IN TEXTILE INDUSTRY OUTPUT AND THE FACTORS INFLUENCING IT 367
Xushvaqtov Shuhrat Abduraufovich
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY HISOBOTI AUDITINING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI 371
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li
O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARI AUDITINING HUQUQIY-ME'YORIY ASOSLARI VA HOZIRGI HOLATI 373
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li
KAM XARAJATLI TASHUVCHILAR MODELINING MOHIYATI 376
Suyunov Alisher
O'ZBEKISTONDA EKOLOGIK MEHMONXONALAR FAOLIYATINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA HORIJIY TAJRIBANI QO'LLANILISHI 379
Abidova Dilfuza Igamberdievna
ЦИФРОВИЗАЦИЯ В ТУРИЗМЕ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ СПРОСА И ПРЕДЛОЖЕНИЯ 382
Абидова Дилфуза Игамбердиевна
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH 385
M. M. Abdurahmanova
ERKIN IQTISODIY ZONA ISHTIROKCHILARIGA BERILGAN SOLIQ IMTIYOZLARI 389
Davlayev G'olib Ashurovich
KIMYO SANOATI KORXONALARIDA YASHIL TRANSFORMATSIYA VA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI 392
Xaydarova Kamola Axinjanovna
ERKIN IQTISODIY ZONALARDA FAOLIYAT YURITUVCHI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI ZAMONAVIY INFRATUZILMA BILAN TA'MINLASHNING HUQUQIY VA IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 395
Davlayev G'olib Ashurovich
O'ZBEKISTONDA QURILISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR 398
Asadova Maftuna Sa'dullayevna
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 401
Xolikov S.X.
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 404
S.X. Xolikov
DAROMADLAR VA XARAJATLARNI BOSHQARISH KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR 408
Aymuxammedova Amina Kakajanovna
QISHLOQ XO'JALIGI AGROTEXNOLOGIYALARINI MOLIYALASHTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH 411
Jollibekov Vladimir Baxtiyarovich

TOWARDS A GREEN ECONOMY IN UZBEKISTAN: REGIONAL DEVELOPMENT AND ENVIRONMENTAL CHALLENGES 413
Khakimdjanova Surayyo Khabibullayevna

TOWARD RESPONSIBLE HYDROCARBON DEVELOPMENT: SUSTAINABILITY AND ENVIRONMENTAL ACCOUNTABILITY 417
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi

MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI 420
Islamov Anvar Ashirqulovich

O'ZBEKISTON SANOAT TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIKASI 423
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li

TIJORAT BANKLARINING ONLAYN XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XALQARO TAJRIBASI 427
Jumaniyozova M. Y.

HAVO TRANSPORTIDA YUK TASHISH BOZORIDA KICHIK TADBIRKORLIKNING TASHKILIY-HUQUQIY SHAKLLARI: GSA/ GSSA AGENTLIK HAMDA EKSPEDITORLIK MODELLARI TAHLILI 430
Anvarova Dilfuza Abdusattor qizi

RAQAMLI PLATFORMALAR VA IJTIMOIY MEDIA TARMOQLARINING TURIZM SOHASIDA ISTE'MOLCHI XATTIHARAKATLARIGA TA'SIR MEXANIZMLARI 435
Jumayev Bobomurod Nurmaxmat o'g'li

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ELEKTRON XIZMATLARNING ISTIQBOLLARI VA TAHLILI 438
Otaboyev Nodirbek Oybek o'g'li

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA EKOLOGIK AKTIVLAR VA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 441
Mirzaev Komiljon Abdullajonovich

BIOLOGIK AKTIVLARNI HAQQONIY QIYMATDA BAHOLASHNING KO'P OMILLI MODELI VA ULARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH MASALALARI 444
Axmetova S. S.

YASHIRIN IQTISODIYOTNING VUJUDGA KELISH OMILLARI VA SABABLARINING NAZARIY ASOSLARI 448
Raxmonov Azizjon Sadullayevich

BOJXONA IMTIYOZLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARIVA XALQARO TAJRIBASI 455
Latipov Jahongir Shavkatovich

QURILISH SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARINING TARKIBI VA ULARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 459
Asadova Maftuna Sa'dullayevna

MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI IQTISODIY TIZIMLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING DINAMIKASI VA USTUVOR YO'NALISHLARI 463
Karimov Odiljon Boqiyevich

SOLIQ NAZORATINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 466
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHNING STRATEGIK TENDENSIYALARI 468
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna

TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING KONSEPTUAL YONDASHUVLARI 471
Abduganiyev Shoxruxbek Shavkatbek o'g'li

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XUSUSIY TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH 476
Primkulova Zilola Abrorovna

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLAR XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH 480
Shamsikulova Moxina bonu Furkatovna

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLAR XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH

Shamsikulova Moxina bonu Furkatovna
Mustaqil tadqiqotchi
E-mail: moxinabonushamsikulova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiy xizmatlar xarajatlarining buxgalteriya hisobini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tibbiyot tashkilotlarida xarajatlarni hisobga olishning zamonaviy usullari, raqamli texnologiyalarni buxgalteriya hisobi tizimiga joriy etish hamda ularning iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga ta’siri tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida xarajatlar hisobining shaffofligini oshirish, boshqaruv qarorlarini sifatli axborot bilan ta’minlash va moliyaviy xavflarni kamaytirishga qaratilgan takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, tibbiy xizmatlar, xarajatlar hisobi, buxgalteriya hisobi, iqtisodiy xavfsizlik, raqamli transformatsiya, moliyaviy nazorat, xarajatlarni boshqarish.

Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of improving the accounting of medical service costs in the digital economy. Modern methods of cost accounting in healthcare organizations, the introduction of digital technologies into the accounting system, and their impact on strengthening economic security are analyzed. Based on the research findings, proposals have been developed to increase the transparency of cost accounting, provide management decisions with reliable information, and reduce financial risks.

Keywords: digital economy, medical services, cost accounting, accounting, economic security, digital transformation, financial control, cost management.

Аннотация. В статье исследованы теоретические и практические аспекты совершенствования бухгалтерского учета затрат на медицинские услуги в условиях цифровой экономики. Проанализированы современные методы учета затрат в медицинских организациях, внедрение цифровых технологий в систему бухгалтерского учета, а также их влияние на укрепление экономической безопасности. По результатам исследования разработаны предложения, направленные на повышение прозрачности учета затрат, обеспечение управленческих решений достоверной информацией и снижение финансовых рисков.

Ключевые слова: цифровая экономика, медицинские услуги, учет затрат, бухгалтерский учет, экономическая безопасность, цифровая трансформация, финансовый контроль, управление затратами.

KIRISH

Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi sog‘liqni saqlash tizimida buxgalteriya hisobi va moliyaviy boshqaruvni zamonaviy talablar asosida tashkil etishni taqozo etmoqda. Tibbiy xizmatlar xarajatlarini aniq, shaffof va tezkor hisobga olish resurslardan oqilona foydalanish, boshqaruv qarorlarini qabul qilish hamda tibbiyot tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda sog‘liqni saqlash tizimida raqamli texnologiyalar, elektron hujjat aylanishi, avtomatlashtirilgan buxgalteriya dasturlari va integratsiyalashgan axborot tizimlarining keng joriy etilishi xarajatlar hisobini takomillashtirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Bunday tizimlar buxgalteriya ma’lumotlarining ishonchliligini oshirish, moliyaviy nazoratni kuchaytirish, xarajatlarni optimallashtirish hamda boshqaruv samaradorligini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, buxgalteriya axborotlarining himoyalanganligi, ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash va moliyaviy xavflarni kamaytirish iqtisodiy xavfsizlikning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Shu sababli tibbiy

xizmatlar xarajatlarining buxgalteriya hisobini raqamli iqtisodiyot talablariga mos ravishda takomillashtirish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb masalalardan biri sanaladi. Mazkur maqolada ushbu yo'nalishning nazariy asoslari, amaliy muammolari hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan takliflar yoritilgan.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiy xizmatlar xarajatlarining buxgalteriya hisobini takomillashtirish masalalari so'nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Tadqiqotchilar raqamli texnologiyalarni buxgalteriya hisobi tizimiga joriy etish moliyaviy axborotlarning aniqligi, shaffofligi va ishonchliligini oshirish bilan birga boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini ham kuchaytirishini ta'kidlamoqda [1].

Xalqaro tadqiqotlarda sog'liqni saqlash tizimida xarajatlar hisobi va boshqaruv hisobi usullarini takomillashtirish tibbiyot tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashning asosiy omillaridan biri sifatida e'tirof etilgan. Ayniqsa, faoliyatga asoslangan xarajatlar hisobi (Activity-Based Costing) va raqamli boshqaruv platformalaridan foydalanish resurslardan samarali foydalanish imkonini yaratishi qayd etilgan [2].

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ekspertlari sog'liqni saqlash tizimini raqamlashtirish moliyaviy boshqaruvning shaffofligini oshirish, tibbiy xizmatlar tannarxini aniq hisoblash hamda budjet mablag'laridan oqilona foydalanishga xizmat qilishini ta'kidlaydi [3].

O'zbekiston Respublikasida ham sog'liqni saqlash tizimini raqamlashtirish, elektron tibbiyot va raqamli boshqaruv tizimlarini rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Mazkur islohotlar tibbiyot tashkilotlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy nazoratni takomillashtirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda [4].

Buxgalteriya hisobi bo'yicha xalqaro standartlarda moliyaviy hisobotlarning shaffofligi, ishonchliligi va taqqoslanuvchanligini ta'minlash raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashgan holda iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashning muhim omili sifatida baholanadi [5].

So'nggi tadqiqotlarda sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan buxgalteriya dasturlaridan foydalanish xarajatlar hisobining tezkorligi va aniqligini oshirishi, moliyaviy xavflarni kamaytirishi hamda ichki nazorat samaradorligini kuchaytirishi ilmiy asoslangan [6].

Shuningdek, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda elektron hujjat aylanishi, axborot xavfsizligi va raqamli audit mexanizmlarining ahamiyati ortib borayotgani ilmiy manbalarda keng yoritilgan. Mazkur yondashuvlar moliyaviy intizomni mustahkamlash va noqonuniy xarajatlarning oldini olishga xizmat qiladi [7].

Yuqoridagi ilmiy qarashlar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiy xizmatlar xarajatlari buxgalteriya hisobini takomillashtirish nafaqat moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshiradi, balki tibbiyot tashkilotlarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash, resurslardan samarali foydalanish va barqaror rivojlanishga erishishda muhim omil hisoblanadi [8].

Mazkur tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiy xizmatlar xarajatlarining buxgalteriya hisobini takomillashtirish va iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashning nazariy hamda amaliy jihatlari o'rganildi. Tadqiqotning metodologik asosini ilmiy bilishning umumiy va maxsus usullari tashkil etdi. Jumladan, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, iqtisodiy-statistik tahlil, sintez, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot davomida O'zbekiston Respublikasining sohaga oid normativ-huquqiy hujjatlari, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS), Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO), OECD va Jahon bankining ilmiy hisobotlari hamda mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari tahlil qilindi. Shuningdek, tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar hisobi, raqamli buxgalteriya tizimlari va iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha mavjud ilmiy qarashlar umumlashtirildi.

Tadqiqotda tibbiy xizmatlar xarajatlarini hisobga olishning amaldagi holati baholanib, raqamli texnologiyalarni buxgalteriya hisobi tizimiga joriy etishning afzalliklari hamda mavjud muammolari aniqlandi. Xarajatlar hisobini avtomatlashtirish, elektron hujjat aylanishini rivojlantirish, ichki nazorat mexanizmlarini takomillashtirish va boshqaruv hisobi elementlarini keng joriy etish bo'yicha ilmiy yondashuvlar tizimlashtirildi.

Bundan tashqari, tadqiqot jarayonida tahlil natijalarini umumlashtirish, mavjud muammolarni baholash va amaliy takliflarni ishlab chiqishda mantiqiy tahlil, ekspert baholash hamda qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi. Olingan natijalar asosida tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirish, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiy xizmatlar ko'lamining kengayishi va moliyalashtirish manbalarining xilma-xillashuvi xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirish zaruratini kuchaytirmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ko'plab tibbiyot tashkilotlarida xarajatlarni hisobga olish jarayonlari to'liq raqamlashtirilmaganligi sababli moliyaviy axborotlarni shakllantirishda vaqt yo'qotilishi, ma'lumotlar takrorlanishi hamda ayrim hisob-kitoblarda xatolar uchramoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari va elektron hujjat aylanishini joriy etish xarajatlar hisobining aniqligi va shaffofligini sezilarli darajada oshiradi. Mazkur tizimlar xarajatlarning tarkibiy qismlarini tezkor tahlil qilish, moliyaviy resurslardan foydalanishni nazorat qilish hamda boshqaruv qarorlarini sifatli axborot bilan ta'minlash imkonini beradi.

Shuningdek, xarajatlarni javobgarlik markazlari va xizmat turlari kesimida hisobga olish tibbiy xizmatlar tannarxini aniq belgilash, ortiqcha xarajatlarni aniqlash va ularni optimallashtirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar asosida ichki nazorat mexanizmlarini takomillashtirish esa moliyaviy xavflarni kamaytirish, ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash va iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashda muhim omil ekanligi aniqlandi.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, tibbiyot tashkilotlarida zamonaviy raqamli buxgalteriya tizimlarini joriy etish, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari talablariga mos xarajatlar hisobini yuritish hamda boshqaruv hisobini rivojlantirish moliyaviy samaradorlikni oshirish va iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashning asosiy yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiy xizmatlar xarajatlarining buxgalteriya hisobini takomillashtirish tibbiyot tashkilotlarining moliyaviy samaradorligini oshirish, xarajatlar ustidan nazoratni kuchaytirish, resurslardan oqilona foydalanish hamda iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashning muhim omillaridan biridir. Raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari va elektron hujjat aylanishining joriy etilishi hisob ma’lumotlarining aniqligi, tezkorligi va shaffofligini oshirib, boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifatini yaxshilaydi. Shuningdek, xarajatlarni tizimli tahlil qilish va doimiy monitoring olib borish tibbiyot tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

• tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar hisobini to‘liq raqamlashtirish va yagona elektron buxgalteriya platformalarini joriy etish;

• xarajatlarni xizmat turlari, bo‘linmalar va javobgarlik markazlari kesimida hisobga olish tizimini takomillashtirish;

• ichki nazorat, raqamli audit va risklarni boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish orqali moliyaviy xavflarni kamaytirish;

• xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) talablariga mos buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini keng joriy etish;

• sun’iy intellekt, Big Data va bulutli texnologiyalardan foydalanish orqali xarajatlar tahlili va boshqaruv hisobi samaradorligini oshirish;

• buxgalteriya xodimlarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish va ularning malakasini muntazam oshirib borish;

• tibbiyot tashkilotlarida axborot xavfsizligini kuchaytirish hamda elektron ma’lumotlar bazalarining ishonchli himoyasini ta’minlash.

Mazkur takliflarni amaliyotga joriy etish tibbiy xizmatlar xarajatlari hisobining shaffofligi va ishonchliligini oshirish, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, ortiqcha xarajatlarni qisqartirish, boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilash hamda tibbiyot tashkilotlarining iqtisodiy xavfsizligi va raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash imkonini beradi. Shu bilan birga, ushbu yondashuv sog‘liqni saqlash tizimining barqaror rivojlanishiga, davlat mablag‘laridan oqilona foydalanishga va aholiga ko‘rsatilayotgan tibbiy xizmatlar sifatini oshirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. International Federation of Accountants. *Digital Transformation and the Role of Accounting and Finance Professionals in this New Era*. New York: IFAC, 2022.
2. Kaplan R.S., Anderson S.R. *Time-Driven Activity-Based Costing: A Simpler and More Powerful Path to Higher Profits*. Boston: Harvard Business Press, 2007. 266 p.
3. World Health Organization. *Global Strategy on Digital Health 2020–2025*. Geneva: World Health Organization, 2021. ISBN 978-92-4-002092-4.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son “Raqamli O‘zbekiston — 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi Farmoni. https://lex.uz/uz/docs/5030957
5. IFRS Foundation. *2024 Required IFRS Accounting Standards*. London: IFRS Foundation, 2024.
6. OECD. *OECD Digital Economy Outlook 2024. Volume 1: Embracing the Technology Frontier*. Paris: OECD Publishing, 2024. DOI: 10.1787/a1689dc5-en.
7. ISACA. *State of Digital Trust 2024*. Schaumburg, IL: ISACA, 2024.
8. World Bank. *Digital Progress and Trends Report 2023*. Washington, DC: World Bank, 2024. DOI: 10.1596/978-1-4648-2049-6.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Bosh muharriri: Mo‘minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o‘rinbosari: Nasimov Rashid

Muharrir: Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih: Ulug‘ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner: Egamberdiev Elyor

“Raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt” jurnali 23.10.2020-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№1124 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Username
LOGIN
DATA